

Секція 2
**РОЗВИТОК ЮРИДИЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ
НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ**

Конєєва Олена Олексіївна,

старший викладач кафедри української мови
Національного педагогічного університету
імені М. П. Драгоманова

**ДІЄСЛОВА ВЗАЄМНОЇ ДІЇ В СУЧАСНОМУ ЮРИДИЧНОМУ
ДИСКУРСІ**

Взаємодія є основою життя суспільства, адже люди постійно контактують, установлюючи або розриваючи зв'язки, що існують у різних соціальних групах або між окремими особами в процесі їхньої спільної діяльності. Це може бути як міжособистісне спілкування, так і взаємодія, пов'язана з певними суспільними контактами, у тому числі й правового характеру. Унаслідок цього часто існує необхідність установлення певних меж і юридичних норм, які регулюють взаємодію членів суспільства. У зв'язку з цим виникає потреба в правильному вживанні дієслівної лексики на позначення різних аспектів взаємодії.

Смислова структура дієслова ширша, ніж семантичні можливості іменника, коло значень дієслова рухоміше [1, с. 7]. У дієслівній лексиці виявляються різні модальні, видові відтінки, міститься вказівка на активного чи пасивного діяча та інші додаткові характеристики, тісно пов'язуючись з його семантикою [2, с. 242]. Тому лінгвістична наука прагне повніше й глибше дослідити семантичні особливості дієслівних лексем як особливого класу слів, який характеризує процесуальну ознаку предметів, виявити й проаналізувати функційно-семантичні параметри лексико-семантичних групувань слів, зокрема дієслів взаємної дії, що дає необхідний матеріал для вичерпного опису лексико-семантичної системи мови.

Дієслова взаємної дії характеризуються широким колом семантичних особливостей, виражаючи різні аспекти міжособистісної взаємодії під час знайомства, мовлення, у процесі встановлення дружніх контактів, вияву спорідненості, стосунків антагоністичного плану, взаємодії між предметами та явищами, а також роз'єднання й відновлення взаємної дії.

Сучасний юридичний дискурс, зокрема періодичні видання юридичної тематики, репрезентують уживання дієслів взаємної дії, які дають змогу описати різноманітні соціальні контакти громадян, співпрацю установ чи організацій, реалізацію потреб суспільства в здійсненні правових стосунків. У процесі такої діяльності виникає потреба обговорити якісь проблеми, а отже, вживаються дієслова мовлення, які позначають взаємний комунікативний процес за участі кількох співрозмовників, наприклад: Ми «не комфортні» адвокати, з

якими можна домовитися чи знайти компроміс, не вигідний нашим клієнтам; Ідея об'єднання «під одним дахом» обох категорій дискутується вже декілька років; Так, наприклад, неодноразово у правничих колах обговорювалася необхідність впорядкування норм, що регулюють правосуб'єктність неповнолітніх пацієнтів; Упродовж перших двох місяців 2020 року спільнота обговорювала законопроект № 2708 – урядовий проєкт Закону «Про працю», поданий до Верховної Ради 28 грудня 2019 року, – не лише з точки зору змісту, а й форми та назви документа («Український юрист»). Дієслова мовленнєвої взаємодії позначають процес обміну словами, міркуваннями; дію, яка характеризується за кількістю учасників взаємодії, яких може бути два й більше; часом тривання комунікації; повторюваністю; наявністю предмета й мети мовлення.

Представлені у текстах юридичних періодичних видань також дієслова, які позначають соціальну взаємодію, пов'язану із стосунками антагоністичного плану, адже юридична практика часто покликана вирішувати певні конфліктні ситуації. Тут доречно звернути увагу на те, що ЦК України містить загальні норми щодо припинення особи у разі її неспроможності, а тому не потребують їх суттєвого перегляду, а відповідні норми ГК України вже давно конфліктують з положеннями і минулого Закону «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом», і нинішнього Кодексу України з процедур банкрутства; За першим варіантом – спочатку сплатити нараховане податкове зобов'язання, а тоді – судиться в усіх трьох інстанціях; Дії державних органів у зв'язку з коронавірусом викликають чимало нарікань та бажання судитися, проте робити це завжди неспросто («Український юрист»). У текстах юридичного змісту вживаються ті дієслова антагоністичної взаємодії, які передбачають конфліктну ситуацію, що відбувається в певному правовому порядку, наприклад, у суді.

Поширеними в юридичному дискурсі є також дієслова із семантикою роз'єднання соціальної взаємодії: У питанні доцільності зосередження в ІР-судіконкурентційних та ІР-справ – думки професійної спільноти розділилися; Їм погано: розриваються соціальні зв'язки, обмежується рух, вічний день бабака, невпевненість у доходах, невідомо коли все це закінчиться... («Український юрист»). Дієслова із таким значенням позначають взаємодію, яка полягає в роз'єднанні істот або рідше неістот, які перебували в якихось стосунках чи були з'єднані між собою. Тобто це взаємодія, що спрямована не один до одного, а один від одного.

У юридичних текстах уживаються й дієслова зі значенням відновлення соціальної взаємодії: Оскільки карантинні реалії майже нікого не залишили в привілейованому становищі, конструктивний діалог між контрагентами може допомогти врегулювати конфліктні питання без судових процедур та матиме позитивні наслідки для взаємовідносин сторін як на період карантину, так і після нього з

огляду на потенційно складну економічну ситуацію; Утім, правники переконані, що ринку та регулятору все ж доведеться порозумітися задля розв'язання низки проблем («Український юрист»). Такі дієслова позначають процес, що полягає у встановленні чи відновленні соціальної та духовної взаємодії, якої не існувало взагалі або вона була припинена внаслідок якихось причин, найчастіше в результаті антагоністичних стосунків. Дієслова з таким значенням можуть вступати в антонімічні відношення з дієсловами взаємодії, пов'язаної зі стосунками антагоністичного плану, а також з дієсловами роз'єднання соціальної взаємодії.

Отже, у текстах юридичних періодичних видань репрезентовані дієслова, семантика яких пов'язана із різними аспектами взаємодії, яка відбувається в процесі соціальних контактів людей.

Список використаних джерел

1. Виноградов В.В. Основны етипы лексических значений // Вопр. языкознания. 1953. № 5. С. 3–29.
2. Плющ М. Я. Граматика української мови. Морфеміка. Словотвір. Морфологія. Підручник. К.: Видавничий Дім «Слово», 2010. 328 с.
3. Український юрист. Журнал сучасного правника. Номери журналу за 2020 рік [Електронний ресурс]. 2020. URL: <http://jurist.ua/?archive>.

Красницька Анжела Віталіївна,
доцент кафедри правничої лінгвістики
Національної академії внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент

ЮРИДИКО-ТЕХНІЧНІ ПОМИЛКИ В КРИМІНАЛЬНОМУ КОДЕКСІ УКРАЇНИ

На сучасному етапі суспільного розвитку України одним із пріоритетних напрямків правової реформи вдосконалення усієї правової системи держави є питання вдосконалення законодавства. Зауважимо, що «проблеми забезпечення високого юридико-технічного рівня нормативно-правових актів, попередження та виправлення лінгвістичних помилок є досить актуальними. Право повинно прагнути досконалості, а саме: повноти правового регулювання, логічності та несуперечності правових норм, структурної організованості» [1, с. 77]. Недосконалість прийнятого закону пов'язують із правотворчими помилками. Правотворчі помилки носять масштабний характер, у зв'язку з чим призводять до негативного результату діяльності у правовій сфері, зачіпають інтереси широких верств населення, перешкоджають досягненню певних цілей, містять можливості настання шкідливих наслідків для держави, суспільства та особистості [2].

Певною мірою детальне дослідження помилки як суто юридичного явища було започатковане у Давньому Римі. Проблеми